

Pavel Novák

Tajné dokumenty z archivů KGB by se díky Ukrajině měly dostat k českým historikům

Завдяки Україні секретні документи з архівів КДБ мають дійти до чеських істориків

Завдяки договору, який було підписано Державною архівною службою України та двома чеськими установами, які разом із Міністерством закордонних справ Чехії відображають недавнє минуле, інформація про депортації чеських громадян у гулаги та їх вбивства ще більше відкриється для дослідників. Архів також буде обмінюватися досвідом та співпрацювати. Міністр ЗСУ В. Пристайко сподівається, що те, що історики знайдуть в архівах про спільні трагічні моменти обох народів, допоможе очистити совість і чехів, і українців.

https://www.irozhlas.cz/veda-technologie/historie/archiv-kgb-historici-ukrajina_2002051222_pj

Informace o deportacích českých občanů do gulagů a o jejich vraždách. To bude pravděpodobně možné najít v archivech na Ukrajině, které se badatelům ještě více otevřou. Jejich obsah pomohou čeští archiváři digitalizovat. Archivy si také budou vyměňovat zkušenosti a spolupracovat. Umožní to smlouva, kterou spolu na českém ministerstvu zahraničí v úterý podepsaly Státní archivní služba Ukrajiny a dvě české instituce mapující nedávnou minulost.

Badatelé doufají, že v archivech najdou například informace o deportacích českých občanů do gulagů a o jejich vraždách. Ilustrační foto | Zdroj: Profimedia

V ukrajinských archivech mohou na české badatele čekat hotové poklady. „Ukrajinská KGB byla součástí KGB Sovětského svazu. Například jedno paré nějakého rozkazu KGB je v Moskvě a je přísně tajné, zatímco druhé paré je na Ukrajině a je veřejně přístupné,“ popsala Radiožurnálu ředitelka Archivu bezpečnostních složek Světlana Ptáčnicková.

Čeští historici by se měli dostat k tajným dokumentům z archivů sovětské KGB. Více si poslechněte v reportáži Pavla Nováka

Díky tomuto dědictví po rozpadlém Sovětském svazu se podle Ptáčkové mohou čeští historici dostat k informacím, o které v Rusku jen marně žádali.

„Doufáme, že i díky této smlouvě se dostaneme k dalším materiálům, které se vztahují k někdejšími občanům Československa, kteří se stali obětmi sovětských represí,“ dodal ředitel Ústavu pro studium totalitních režimů Zdeněk Hazdra.

Ten věří, že se tak podaří vypátrat třeba osudy Čechů vězněných v sovětských koncentračních táborech, informace o únosech českých občanů nebo o zinscenovaných procesech.

Ředitel Státní archivní služby Ukrajiny Anatolij Chromov (vlevo), ředitelka Archivu bezpečnostních složek ČR Světlana Ptáčnicková a ředitel Ústavu pro studium totalitních režimů Zdeněk Hazdra pózují po podpisu smlouvy o vzájemné spolupráci | Foto: Ondřej Deml | Zdroj: ČTK

KGB vedla také složky na všechny komunistické představitele v sovětských satelitech. Tedy třeba i na Klementa Gottwalda, který krátce po jedné z návštěv Moskvy náhle zemřel.

Banderovci v českých archivech

Ukrajinské archivy a archiváři jsou vůči českým badatelům mnohem přívětivější než v Rusku. „Přístup pro naše badatele je opravdu velmi otevřený. Ze zkušenosti badatelů, kteří pracují u nás v ústavu, přístupnost třeba archivu SBU – jejich bezpečnostní služby – je naprosto otevřená. V podstatě se dostaneme ke všem materiálům, které nás zajímají, které mají vztah k československým

dějínám, což je v ostrém kontrastu oproti zkušenostem právě v Rusku, kde je to velmi selektivní a ke spisům se nám daří dostávat velmi obtížně,“ popsal Hazdra.

Podle ředitele Státní archivní služby Ukrajiny Anatolije Chromova je pro ukrajinskou stranu nejzajímavější možnost stáží v českých archivech a pořádání společných výstav a konferencí. O záznamy českých archivů nemá Ukrajina až tak velký zájem. Naše archivy přitom obsahují řadu dokumentů třeba o Banderovcích, tedy ukrajinských nacionalistech, kteří po druhé světové válce prchali přes Československo na západ a páchali přitom trestnou činnost.

„V Archivu bezpečnostních složek máme řadu materiálů, které se týkají Ukrajiny a ukrajinských občanů. Především je to fond 307 – Akce Banderovci, ve kterém jsou písemnosti útvarů Státní bezpečnosti, které byly nasazeny proti ozbrojeným oddílům ukrajinské povstalecké armády. Ty v roce 1947 a 1948 vycházely z Polska přes naše území na západ. Fond obsahuje skutečně velké množství archiválií, různé směrnice, zpravodajská hlášení, zprávy jednotlivých stanic, osobní spisy a výslechové protokoly zajištěných Ukrajinců,“ popsala Ptáčnicková.

Ministr zahraničí Ukrajiny Vadym Prystajko doufá, že to, co najdou historici v archivech o společných tragických chvílích obou národů, pomůže k očištění svědomí jak Čechů, tak Ukrajinců.